
Književna poročila

---

prevod dovršil leta 1862, ter po njem s pravnikom Iv. Štampiharjem od leta 1866. počenši stenografiral slovenske govore v kranjskem deželnem zboru, po smrti slednjega dne 14. oktobra 1868. pa sam. Torej je Tanšek 13. decembra 1869. pri okrožnem sodišču v Celju s a m stenografiral slovenske govore pri porotni obravnavi proti dnevniku «Slovenski Narod», ki je izhajal v Mariboru. Tanšekov prenos se nam ni ohranil; pač pa smemo z gotovostjo trditi, da se bistveno ni razlikoval od Magdičevega hrvatskega, sicer ne bi mogel Štampihar leta 1867. v hrvatskem saboru skupno z Magdičem stenografirati hrvatskih govorov. — Ljubljansko stenografsko društvo, ustanovljeno leta 1863., ni bilo slovensko ter je radi neugodnih razmer z letom 1865. prenehalo z delovanjem in zaeno ustavilo pobiranje članarine. Društveni predsednik, višji sodni svetnik Ivan Kapretz, se je pač trudil prirediti slovenski prevod, o čemer priča njegovo dne 7. aprila 1864. se vršeče predavanje «Vorschläge zur Anbahnung einer Übertragung der Gabelsbergischen Stenographie auf die slovenische Sprache», v katerem je predlagal, da mora že obstoječi Tanšekov prenos služiti novemu kot temelj. Iz navedenega moremo sklepati, da je Kapretz tudi oskrbel četudi nepopoln slovenski prevod, sicer mu ne bi bila kot priznanemu veččaku leta 1863. poverjena naloga, da stenografira slovenske govore v kranjskem deželnem zboru. — Zupanov stenografski sestav je mixtum compositum Gabelsbergerja in Stolzeja, a nikakor samoniklo in originalno delo. V posebni knjigi ni nikdar ugledal belega dne, pač pa je Zupan leta 1891. v Stenografu objavil v izvlečku načrt svojega sestava. Antona Zupana štejemo med najodličnejše slovenske stenografe. Obvladal je temeljito vse takrat znane nemške stenografske sisteme, se odlikoval kot strokovni pisatelj in kritik ter bil v pismeni zvezi z najbolj prizanimi inozemskimi stenografi. Posečal je tudi graško univerzo, a se kmalu vrnil v domovino, kjer je borno životaril, dokler ga ni leta 1894. smrt rešila trajnih skrbi. — Prof. Fran Magdič je objavljial slovensko stenografijo v Stenografu od leta 1892. do 1895. ter je izdal v posebni knjigi leta 1898. Njegov prenos v Slovincih ni prodril, dasi je jako skrbno izdelan. Pač pa so si Hrvati, med katerimi je nad 30 let uspešno deloval v stenografski stroki, docela osvojili njegov hrvatski prenos. Umril je leta 1914. v Zagrebu. — Ne dosti manj zaslužen stenografski veččak je bil leta 1915. v Sofiji umrl prof. Anton Bezenšek, ki se je uveljavil s svojim bolgarskim prenosom, med tem ko njegov slovenski daleko zaostaja za Novakovim. — Magdič in Bezenšek kot najizrazitejša propagatorja stenografske ideje in širitelja stenografske umetnosti na slovanskem jugu v polni meri zaslužita, da bi prof. Robida v svojem sestavku omenil letnico njune smrti. — Novakovo debatno pismo je izšlo v drugi predelani izdaji letos, a ne lansko leto. — Kljub navedenim nedostatom, oziroma pomanjkljivostim Robidovo stenografsko čitanko najtoplejše priporočam vsem stenografskim krogom, osobito našemu dijaštvu, v svrhu poglobitve in ponavljanja učne snovi, in želim, da bi se pri pouku na vseh srednješolskih in strokovnih zavodih upoštevala.

Rudolf Binter.

Andersenove pripovedke za slovensko mladino. Priredila Utva. Splošna knjižnica, zv. 7. Ljubljana 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Str. 111.

Če bi plodni danski poet, romanopisec, dramatik, cestoslovec, autobiograf in libretist Hans Christian Andersen (1805. do 1875.) ne bil napisal ničesar drugega ko Pravljice (Eventyr, prva zbirka leta 1835.), bi se njegova eminentno tvorna umetnost ne bila manj razbohotila preko vsega kulturnega sveta, sočna in sijajna, zato ker narurna in v naivnem zavzetju spočeta. Andersen je znal tipične prasnovi in fabule davnih pravljic poživiti z lastnimi doživetji

---

Književna poročila

---

premnogih potovanj (preromal je pol Evrope, bil v Aziji in Afriki), pričarati med pripovedovanje sveže, često na moč fantastično gledane pokrajinske slike in pestre, pravljlično smeje podobe nadzemskih in podzemskih krajin in vplesti v sicer premočrtno se razvijajoče zgodbe mnogo iskrene šegavosti in dobrih, mladini včasih manj umljivih dovtipov in šaljivih prizorov.

Andersen je napisal svoje pravljice po večini le od kipeče invencije in burne fantazije gnan in je pogumno puščal v nemar vse pridigarsko moraliziranje in krepostno šolmaštersko poučevanje, brez katerega si naši slovenski pravljličarji in zgodbarji mladinske povestice sploh misliti ne morejo. Doraščajoči otrok naj si ob čitanju in napetem duhovnem sodoživljanju zgodbe predvsem bistri domišljijo in usmerja lastno predstavno iznajdljivost. Pravljica naj mu odgrinja prostran pogled v slutene svetove, ki jih žalibog ni, in obsvetljuje razgled po dogodkih in pojavih, ki so v realnem življenju medlejši, neznatnejši, okornejši. Naučiti ga mora preko klavnega življenjskega vijuganja švigati onstran resničnosti, sanjati, graditi (četudi v oblake), tvoriti. Šibarskega zgledovanja in polizanih naukov za škilasto presojanje in pohlevno prenašanje tistega, kar mu daruje sedanost, nudita otrokom v zadostni meri šola in dom. In življenje samo, če je dovozen zanj...

Pričujoča zbirka mojstrovih pravljic (ki seveda niso poslovenjene iz danskega izvirnika, a bi bilo umestno, da bi prevajalka povedala, po kateri izdaji jih je ponašila, zdi se, da je prevod iz nemščine), se dostojno čita. U t v a piše dokaj gladko tekoč in domače zvencev pravljlični slog, ki se izbranim povesticam verno prilega. Tu in tam (pa dosti redko) naletiš na malenkostne nerodnosti v izražanju, na vidnejše prestopke zoper pravopisna pravila drja. Breznika in na okorno zasukane stavke, ki pa v splošnem ne kvarijo ugodnega celotnega vtisa.

Dobro je storila prevajalka, da nam je poskusila krajevno in časovno približati nekatere metafore. Tudi večino lastnih imen in vsakojake medmete je posrečeno po domače povedala.

Pavel Karlin.

Ante Kovač (Pffificus): Impresije iz jedne epohe (kroz zemlje i gradove). Zagreb, 1923. Komisijonalna naklada Hrvatskog štamparskog zavoda, d. d.

Avtor je prišel z gališkega bojišča v rusko ujetništvo. Tam so srbski častniki prestrezali ujete Avstrijce jugoslovanske narodnosti in jim v sporazumu z rusko vlado dajali na izbero: ali «prostovoljno» v srbski «korpus», ali pa v trdo ujetništvo Bog ve kam. Idealisti in tisti, ki so se bali neznanih razmer v korumpirani deželi, so se dali vpisati v srbsko armado «prostovoljcev», drugi pa so večinoma še v Rusiji, če se niso sami rešili...

To in pot prostovoljskih čet iz Rusije v Anglijo, na Francosko in v Afriko avtor vedro in temperamentno popisuje.

Posamezni odstavki so, čeprav je knjiga tendenčna, naravnost literarni. Presrečno in pretresljivo je pismo na str. 70.

Zanimiva knjiga je poučna in bo zlasti za poznejšega zgodovinarja zelo dragocena.

Jezik ni čist, je časnikarski in ubog. Pa temu se ni čuditi, če vemo, da se avtorjev psevdonim glasi natančno lepo po «domače» — Pffificus.

Ivan Zorec.

Branimir Čosić: Priče o Boškoviću. Izdanje S. B. Cvijanovića, Beograd, 1924.

Povestica, obsegajoča 50 strani, ima dva dela: «Magdalena, bestidnica» in «Priča bez naslova». Ampak ta dva naslova ne povesta nič. Kdo je «bestidnica»? Pa vendar ne tista uboga kabaretna pevka? In zakaj ima drugi del naslov, kakor bi bil posebna povest? Kdo je B o š k o v i ć in kje so povesti o njem?